

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Łomnicka
Sędziowie:	SR (del.) Krzysztof Wąsik (sprawozdawca) SO Anna Nowak
Protokolant:	Grzegorz Polak

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 r. w Krakowie

na rozprawie sprawy

z powództwa (...)

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieliczce

z dnia 19 czerwca 2013 r., sygnatura akt I C 1168/12

postanawia:

1. uchylić zaskarżony wyrok, odrzucić pozew i zasądzić od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 617 (sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania;
2. zasądzić od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 438,00 (czteryście trzydzieści osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

UZASADNIENIE

Postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 lutego 2014 r.

Wyrokiem z dnia 19 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Wieliczce zasądził od pozwanego M. S. na rzecz strony powodowej wskazane w orzeczeniu kwoty tytułem zapłaty za korzystanie przez pozwanego z przystanków znajdujących się pod zarządem strony powodowej (pkt I), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt II) oraz zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 738 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie na następująco ustalonym stanie faktycznym:

Za bezsporne uznał sąd, że pozwany, na podstawie uzyskanego zezwolenia, świadczy usługi transportu zbiorowego, korzystając między innymi z przystanków zlokalizowanych na terenie (...), usytuowanych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr (...). Pozwany posiada uzgodnione z (...)zasady korzystania z powyższych przystanków. Za korzystanie z przedmiotowych przystanków nie uiszcza żadnych opłat na rzecz (...).

Sąd rejonowy ustalił ponadto, że w dniu 1 sierpnia 2006 r. (...)zawarła z (...) działającym przez (...)umowę użyczenia, przejmując w bezpłatne używanie grunty (zabudowane wiatą) znajdujące się pod wiatami przystankowymi zlokalizowanymi w ciągu drogi wojewódzkiej nr (...). W dniu 31 maja 2011 r. (...), działając na podstawie art. 16 ust. 1, ust. 4 i ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym, podjęła uchwałę nr (...) o ustaleniu stawki za korzystanie przez operatora i przewoźnika z przystanków komunikacyjnych lub dworców, których właścicielem albo zarządzającym jest (...). W oparciu o powyższą uchwałę i na podstawie przedłożonych przez pozwanego dokumentów w postaci pozwoleń i aktualnych rozkładów jazdy (...)wystawiła pozwanemu rachunki za korzystanie z przystanków zlokalizowanych na terenie (...), których nie uregulował.

Uwzględniając powództwo sąd rejonowy podał, że spór dotyczył ustalenia czy (...)jest podmiotem zarządzającym niniejszymi przystankami. Powołał się na art. 16 ust. 1, 4 i 5 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym, a także uchwaloną na jego podstawie uchwałę (...)nr (...). W ocenie sądu (...)należycie wykazała swoje uprawnienie do naliczania opłat dochodzonych pozwem, a umowa użyczenia zawarta przez stronę powodową w dniu 1 sierpnia 2006 r. skutecznie oddawała jej w zarząd grunty znajdujące się pod wskazanymi w nimi wiatami przystankowymi. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 kc przyjmując jako termin początkowy ich naliczania dzień następny po upływie 7-dniowego terminu od daty doręczenia pozwanemu poszczególnych rachunków za korzystanie z przystanków, oddalając częściowo powództwo w tym zakresie. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc.

Apelację od tego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego a to art. 22 ust. 2 ustawy o drogach publicznych poprzez błędne przyjęcie, że umowa użyczenia skutecznie oddawała stronie powodowej w zarząd grunty znajdujące się pod wiatami przystankowymi, bowiem żadne z jej postanowień nie przenosi własności ani zarządu przedmiotu użyczenia na (...)oraz art. 16 ust. 4 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym poprzez jego zastosowanie oraz przyjęcie, że (...)jest podmiotem zarządzającym przystankami, a także naruszenie przepisów prawa procesowego, a to art. 233 § 1 kpc poprzez błędne przyjęcie, że dołączone do sprzeciwu od nakazu zapłaty uzgodnienia dokonane przez pozwanego służyły wyłącznie uzyskaniu licencji na prowadzenie transportu zbiorowego, podczas gdy wskazują na to, że w okresie trwania umowy użyczenia zarząd przystankami położonymi przy drodze nr (...) należał do (...). Apelujący wniósł o zmianę wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania oraz pozostawienie temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Wyrok Sądu Rejonowego podlegał uchyleniu jednak z innych przyczyn niż wskazane w apelacji.

Zasadnicze dla rozstrzygnięcia znaczenie miała regulacja art. 199 § 1 pkt 1 kpc, w oparciu o którą sąd, z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej, odrzuca pozew. W przedmiotowym postępowaniu strona powoda uzasadniając żądanie zapłaty powoływała się na art. 16 ust. 4 ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz uchwałę (...)Nr (...) o ustaleniu stawki za korzystanie przez operatora i przewoźnika z przystanków komunikacyjnych lub dworców, których właścicielem albo zarządzającym jest (...) z dnia 31 maja 2011 r.. Okoliczności faktyczne oraz tak sformułowana przez stronę powodową podstawa prawna żądania nie pozwalają na zakwalifikowanie przedmiotowej sprawy jako sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 kpc. Jakkolwiek opłata, o której mowa w art. 16 ust. 4 ustawy o publicznym transporcie

zbiorowym nie jest ustalana w drodze decyzji administracyjnej, to jednak charakter i sposób jej ustanawiania przemawiają za stwierdzeniem administracyjnego charakteru tej sprawy. Żądane przez stronę powodową opłaty stanowią bowiem swoistą zapłatę za uzyskanie zindywidualizowanego świadczenia oferowanego przez podmiot prawa publicznego, wykazują nadto pewne cechy podatków – mają charakter pieniężny, powszechny, bezzwrotny, ustalany jednostronnie przez w drodze uchwały organu stanowiącego jednostkę samorządu terytorialnego w ramach przysługującego mu imperium. W ustawie o transporcie zbiorowym precyzyjnie określono także cel publiczny, jakiemu mają służyć opłaty za korzystanie z przystanków komunikacyjnych i dworców. Niewątpliwie więc ustalanie i pobieranie opłat (a więc danin publicznych) za korzystanie z przystanków komunikacyjnych jest formą sprawowania władztwa publicznego (por. wyrok WSA w Łodzi z dnia 5 września 2012 r., I SA/Łd 792/12).

Przedmiotowe opłaty mają więc charakter danin publicznoprawnych, a ich nakładanie przez organy samorządu terytorialnego stanowi wykonywanie władztwa publicznego. Kwestię tą szczegółowo wyjaśnił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Kielcach w uzasadnieniu wyroku z dnia 24 października 2013 r. (sygn. I SA/Ke 511/13) pisząc, że „niewątpliwie ustalanie i pobieranie opłat (a więc danin publicznych) za korzystanie z przystanków komunikacyjnych jest formą sprawowania władztwa publicznego. Opłata ta jest świadczeniem o charakterze publicznoprawnym. Jej wysokość jest ustalana na podstawie aktu administracyjnego (uchwały o cechach aktu ogólnego i generalnego – art.16 ust.4 ustawy o publicznym transporcie), a nie na podstawie umów cywilnoprawnych. Relacje pomiędzy organem a adresatem jego działań są typowym przykładem stosunku administracyjnego, którego treść wyłącznie kreuje organ administracji realizujący swe ustawowe kompetencje. Przedmiotowe opłaty, jako dochody publiczne, przymusowo mogą być pobrane w drodze egzekucji administracyjnej (wyrok WSA w Bydgoszczy z 5.11.2012 r., I SA/Bd 786/12, niepubl.). Ponadto, jako opłaty publiczne pobierane są zawsze w związku z określonym, konkretnym działaniem organów państwa (tu: samorządu terytorialnego). Dla uznania opłat za dochody i daniny publiczne kluczowe znaczenie ma również okoliczność, że przeznaczane są na cele publiczne albo związane są z realizacją takich celów. W tym znaczeniu opłata za korzystanie z przystanków jest pobierana w związku z konkretnym celem, wskazanym w art. 16 ust. 7 ustawy o publicznym transporcie. (...) nie ma więc swobody wydatkowania dochodów uzyskanych z opłat za korzystanie przez operatora i przewoźnika z przystanków komunikacyjnych lub dworców, których właścicielem albo zarządzającym jest jednostka samorządu terytorialnego. Środki te mogą być wydatkowane wyłącznie na cele wskazane w ustawie o publicznym transporcie drogowym, co przemawia za stanowiskiem, że opłata za korzystanie z przystanków jest daniną publiczną”. Sąd Okręgowy wywody te w pełni podziela.

Podobną argumentację znaleźć można w wyroku NSA z 20 marca 2013 r. (I (...) 687/12), w którego uzasadnieniu napisano, iż podobnych sprawach mamy do czynienia z „imperium uprawnionego organu zarządzającego daną drogą publiczną, który wyposażony w kompetencje do orzekania w tych sprawach, realizuje zadania publiczne, wynikające z ustawowego powołania do pełnienia funkcji zarządcy dróg. [...] Pobieranie przez samorząd opłat (daniny publicznej) za korzystanie z przystanków komunikacyjnych i dworców jest bez wątpienia przejawem wykonywania władztwa publicznego. Podmiot sprawujący zarząd i organizowanie lokalnego transportu zbiorowego oraz transportu aglomeracyjnego, przy wykonywaniu tych czynności, działa na ustawowo uregulowanych zasadach, a zatem nie jest w stanie dokonywać modyfikacji, dopuszczalnych w stosunkach cywilnoprawnych w ramach swobody zawierania umów. Organ taki, co istotne, pobiera należność o charakterze daniny publicznej, zaś dochód uzyskany z jej poboru służy celom publicznym”.

Także w doktrynie wskazuje się, że wskutek uzgodnienia zasad korzystania z przystanków komunikacyjnych lub dworców dochodzi do powstania stosunku administracyjnoprawnego pomiędzy jednostką samorządu terytorialnego a operatorem lub przewoźnikiem. Brakuje w tym przypadku porozumienia właściwego dla powstania stosunku cywilnoprawnego (P. B., Opłaty za korzystanie z przystanków komunikacyjnych lub dworców, Samorząd terytorialny (...)), a jeżeli jedna ze stron uzyskuje pozycję podmiotu działającego z mocy swej władzy zwierzchniej, to stosunek taki nie jest stosunkiem cywilnoprawnym (uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 85/02, OSNC 2003/10/129).

Roszczenie (...)o uiszczenie przez pozwanego opłaty za korzystanie z zarządzanych przez stronę powodową przystanków nie mieści się więc w pojęciu sprawy cywilnej, do których rozpoznania powołane są sądy

powszechnie. Wobec wykazania administracyjnego charakteru sprawy oraz stwierdzenia braku przepisu szczególnego przekazującego ją do rozpoznania w oparciu o przepisy kpc, sąd okręgowy stwierdził niedopuszczalność drogi sądowej w rozumieniu art. 199 § 1 kpc.

Wobec powyższego, na podstawie art. 386 § 3 kpc z wz. z art. 199 § 1 pkt 1 kpc orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia jego praw i celowej obrony (koszty procesu), obejmujące m.in. wynagrodzenie pełnomocnika procesowego strony reprezentowanej przez adwokata bądź radcę prawnego. Przyznana pozwanemu od strony powodowej kwota kosztów za I instancję w wysokości 617 zł stanowi sumę wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego będącego adwokatem (600 zł) ustalonego na podstawie § 6 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 j.t.) oraz uiszczonej przez niego opłaty skarbowej od pełnomocnictwa (17 zł). Z kolei na zasądzone koszty postępowania odwoławczego złożyła się suma opłaty sądowej od apelacji (138 zł) i wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego (300 zł), ustalonego na podstawie § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 3 powołanego wyżej rozporządzenia.

Ref. SSR Ewa Ankiewicz